

Садовська І.Б., д.е.н.,
професор кафедри обліку і аудиту
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Нагірська К.Є., к.е.н.,
доцент кафедри обліку і аудиту
Луцький національний технічний університет

ІНСТРУМЕНТИ ПРОФЕСІЙНОГО СУДЖЕННЯ БУХГАТЕРА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ

Треба вивчати щоб знати, знати щоб розуміти, розуміти щоб судити. Таку тезу неодноразово можна прочитати на різних блогах в інтернеті. Вона наповнена смыслом, який неможливо заперечити. Проте, водночас просте тлумачення наповнене глибоким змістом. Іммануїл Кант визнавав предметом здатності судження доцільність природи в естетичному і телеологічному відношеннях [1].

Бухгалтерське професійне судження є заключним висновком фахівця тієї чи іншої області при аналізі професійної проблеми, яка не має стандартного рішення. Професійне судження формується на основі спеціальних і загальних знань та досвіду в даній області, використовуючи специфічні інструменти.

Професійне судження потрібне для того, щоб не перетворити бухгалтерську професію у механічний збір даних про факти господарського життя.

У науковому середовищі професійне судження бухгалтера розглядається як узагальнення уявлень при формуванні думки щодо ідентифікації, класифікації, оцінки відповідного об'єкту чи процесу, коли доводиться залучати знання, навички та інтуїцію. При цьому, інтуїція не має ґрунтуватися на чистій здогадці, вона підкріплюється досвідом та практичними навичками у аналогічних ситуаційних питаннях. На наш погляд, професійному судженню бухгалтера повинні бути притаманні наступні характеристики: 1) власна думка бухгалтера не має виключати інших, в деяких випадках діаметрально протилежних думок інших професіоналів в такій галузі, що розглядається; 2) думка розглядається в умовах невизначеності щодо заданого типу професійних проблем і не існує стандартного вирішення цього питання; 3) відсутність будь-яких гарантій щодо повної об'єктивності при формуванні заключного висновку як результату професійного судження; 4) думка оснований на знаннях, досвіді, практичних навичках бухгалтера, що висловлює дану думку; 5) думка має індивідуальне призначення і, ймовірно, може бути не корисною іншим суб'єктам або в іншій ситуації.

Інтегрована звітність як спосіб створення більш стійкого уявлення про реальний стан і наближену до фактичної вартість бізнесу, вимагає адекватних облікових оцінок господарських засобів, джерел їх формування і процесів діяльності. Акцентуючи увагу на довгостроковій перспективі, на відміну від короткострокової у фінансовій звітності, інтегрована звітність забезпечує готовність економічного суб'єкта до стійкого майбутнього. Це посилить довіру і впевненість стейкхолдерам про прибутковість і фінансову незалежність. Але головне питання полягає в тому, що інтегрована звітність сфокусована на прозорості згідно зі стандартами ділової етики, що доводить виконання обов'язків щодо захисту навколишнього середовища, дотримання соціальних стандартів і розвитку людського капіталу.

Функціональне призначення та інструменти професійного судження бухгалтера при формуванні інтегрованої звітності доцільно представити в наступній інтерпретації:

- розробка та застосування облікових політик і адекватність розкриття методики, процедур та інструментів щодо окремих облікових ділянок і щодо різних складових інтегрованої звітності;
- обґрунтування рівня суттєвості та ймовірності ризиків недооцінення не фінансових складових;
- встановлення рівня достатності розкриття інформації у фінансовій та інших формах звітності;
- визнання всеохоплюючого впливу викривлень на фінансову та інші форми інтегрованої звітності;
- формування пояснень-описів і розшифровок до узагальнених цифрових показників інтегрованої звітності;
- вибір табличних форм, графічних схем та інших способів подання інтегрованих звітів;
- встановлення оптимального обсягу первинної і зведеної документації для формування пакетів підтверджувальних доказів здійснення фінансово-господарських операцій і забезпечення відповідного рівня об'єктивності.

Із наведеного переліку випливає, що професійне судження бухгалтера є важливим інструментом у процесі формування і подання інтегрованої звітності. Але мало застосовувати професійне судження, його також потрібно належно документувати, тобто фіксувати кожен кінцевий результат окремого професійного судження бухгалтера, який визначає суттєвий вплив на прийняття рішення.

Загалом, досить відповідальним є вибір професійним бухгалтером відповідних параметрів і оцінок при формуванні фінансових показників і описової частини інтегрованої звітності. Така відповідальність посилюється в результаті інституціональних впливів на розвиток бізнесу кожної організації. При цьому перед професійним бухгалтером стоїть завдання якомога оптимальніше віднайти потрібний баланс між можливими гнучкими варіантами і фіксованими стандартами, забезпечивши при цьому достатній ступінь порівнянності між іншими організаціями. Також слід враховувати пропозиції, задекларовані у Міжнародному стандарті інтегрованої звітності, що визначає інформацію, яка повинна бути включена в інтегрований звіт з метою оцінки здатності організації створювати вартість.

Список використаної літератури:

1. Кант И. Критика способности суждения. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://iakovlev.org/zip/kant3.pdf>.